

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Києво-Могилянська академія» Факультет соціальних наук і соціальних технологій Кафедра Школа соціальної роботи ім. В. І. Полтавця

Кваліфікаційна робота

освітній ступінь - бакалавр

на тему: «ДІЯЛЬНІСТЬ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У НАДАННІ ПОСЛУГ
ОСОБАМ, ЩО ОТРИМАЛИ ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ В ІРЛАНДІЇ»

Виконала: студентка 4-го року навчання,

Спеціальності

231 Соціальна робота

Юськів Юлія Василівна

Керівник Гусак Н.Є,

кандидатка соціологічних наук, доцентка

Рецензент _____

Кваліфікаційна робота захищена з оцінкою «_____»

Секретар ЕК _____

«_____» _____ 2023 р.

Київ – 2023

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. НАУКОВИЙ ДИСКУРС ЩОДО СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ.....	7
1.1 Труднощі, з якими зіштовхуються вимушено переміщені особи.....	7
1.2 Адаптація осіб, що отримали тимчасовий захист: основні підходи.....	11
1.3 Робота неприбуткових організацій у наданні соціальних послуг вимушено переміщеним особам.....	17
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	24
2.1 Час і місце проведення дослідження.....	24
2.2 Процедура проведення дослідження.....	25
2.3 Методи та інструменти дослідження.....	26
2.4 Характеристика вибірки	27
2.5 Етичні засади та труднощі дослідження.....	30
РОЗДІЛ 3. РОБОТА НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У НАДАННІ ПОСЛУГ ОСОБАМ, ЩО ОТРИМАЛИ ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ.....	32
3.1 Послуги, які надаються неприбутковими організаціями Ірландії для підтримки вимушено осіб з тимчасовим захистом.....	32
3.2 Збір та поширення інформації про потреби потенційних клієнтів.....	38
3.3 Співпраця неприбуткових організацій.....	40
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	46
ДОДАТКИ.....	51

Перелік умовних скорочень

НДО - недержавна організація.

НПО - неприбуткова організація.

СЖО - складна життєва обставина.

ТЗ - Тимчасовий Захист.

ЦА - цільова аудиторія.

Вступ

Повномасштабний збройний напад росії на Україну наприкінці лютого 2022 року змусив 14.5 мільйонів українців виїхати за кордон та шукати притулку. Активація Європейським Союзом Директиви про тимчасовий захист (2001/55 ЄС) та її впровадження надали українцям право довгострокового резидентства в країнах співдружності. 9 березня 2022 року Ірландія почала видавати документи про призначення тимчасового захисту тим, хто перебував в Україні до 24 лютого 2022 року та був змушений переміститися за кордон.

Хоча точна цифра, скільки українців наразі перебуває в Ірландії, не розголошується, проте точно відомо, що станом на 16 лютого 2023 року соціальне житло було надане близько 75 000 осіб - про це повідомляє Департамент Юстиції Ірландії (Department of Justice, 2023).

За умови отримання тимчасового захисту особа має право на соціальне житло, індивідуальний податковий номер (PPS), медичну карту, фінансову допомогу (по безробіттю або по догляду за дітьми), додаткову фінансову допомогу тощо. Тому такий крок з боку ЄС, як тимчасовий захист, це перш за все захід, спрямований на мінімізацію вірогідності соціальної ізоляції новоприбулих українців, які знаходяться у зоні ризику через таке: мовний бар'єр, хитку фінансову ситуацію, відторгнення панівною соціальною групою на основі національності тощо (Найда та ін., 2014).

Проте, таких кроків не завжди достатньо, оскільки соціальне забезпечення держави не здатне повністю покрити потреби будь-якої категорії населення. З одного боку, складність полягає у тому, що через існування певних культурних відмінностей держава, що приймає шукачів притулку, не завжди здатна врахувати усі можливі бар'єри, що зустрічатимуться на шляху у соціалізації та адаптації даної категорії населення. З іншого боку, департаменти, якій їй підпорядковуються, не завжди мають можливість швидко та якісно відповідати на запити вимушених мігрантів через обмеження, встановлені власним законодавством, бюрократію, неузгодженість у роботі агенцій, що розширили свої обов'язки для забезпечення функціонування

Директиви тощо. Саме тому важливу роль у цьому процесі відіграють неприбуткові організації, які здатні швидше та якісніше відповідати на запити вимушених мігрантів, сприяючи їм у задоволенні їхніх потреб від надання натуральної допомоги та житла до консультування, представництва інтересів тощо.

У такому випадку актуальність дослідження роботи неурядових організацій з шукачами притулку полягає у тому, аби охарактеризувати проблеми, з якими клієнти звертаються, та визначити обрані шляхи їх вирішення, звернувши увагу на ресурси, які були залучені.

На сьогодні вивченню питання задоволення потреб вимушено переміщених осіб у царині соціальної роботи та соціального забезпечення присвячена низка праць вітчизняних (Баб'як, 2015; Блинова, 2016; Володько, Ровенчак 2008; Головка, Кролик-Бойко 2022; Денисенко та Філіпович, 2022) та закордонних (Zihnioğlu, 2022; Kim, 2010; Grinberg & Grinberg, 1996; De Jong & Atac, 2017; Aras & Duman, 2019) авторів. У їхніх працях вивчається різноманітність секторів, в яких працюють НДО, їхній вплив на становлення світової соціальної політики та внесок у громадянське суспільство та роль у наданні медичних та соціальних послуг у тих країнах, де існує криза соціального забезпечення.

Окрім того, через постійну актуальність проблематики збройних конфліктів, за останнє десятиліття було опубліковано низку праць, присвячених ролі неприбуткових організацій у підтримці шукачів притулку. Так, наприклад, закордонні дослідники (Zihnioğlu&Dalkıran, 2022; Kim, 2010) висвітлили тему посередництва неприбуткових організацій між шукачами притулку та населенням країн, що їх приймає, адвокації прав біженців та їхньої підтримки тощо. Проте не дивлячись на існування низки праць, присвячених роботі неприбуткових організацій з шукачами притулку, важливим є дослідження цієї теми саме з точки зору соціальної роботи.

Мета: описати діяльність неприбуткових організацій у наданні послуг особам, які отримали Тимчасовий Захист в Ірландії.

Завдання:

1. Описати послуги, які надаються НПО Ірландії для підтримки людей з ТЗ.
2. З'ясувати шляхи збору інформації про потреби потенційних клієнтів.
3. Охарактеризувати взаємодію неприбуткових організацій в процесі надання послуг особам, що отримали ТЗ

Об'єкт дослідження: послуги, що надаються особам, які отримали Тимчасовий Захист та перебувають в Ірландії.

Предмет дослідження: діяльність неприбуткових організацій у наданні послуг особам, що отримали Тимчасовий Захист та перебувають в Ірландії.

Структура роботи. Робота викладена на 40 сторінках, складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатку. При підготовці було використано 40 джерел.

РОЗДІЛ №1

НАУКОВИЙ ДИСКУРС ЩОДО СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ВИМУШЕНО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

1.1 Труднощі, з якими зіштовхуються вимушено переміщені особи

Особи, що отримали тимчасовий захист, були вимушені покинути свій дім спонтанно протягом обмеженого періоду часу та прибути до нової, часто невідомої до війни країни. Такими людьми є самотні жінки, жінки з дітьми, неповнолітні особи, люди з інвалідністю та чоловіки непризовного віку - тобто ті категорії, які мають можливість легально перетнути кордон України. У глобальному плані, у кожної з цих груп різні потреби та проблеми, з якими вони зіштовхуються протягом періоду соціалізації у новому середовищі, проте, як було сказано вище, їх об'єднує один важливий аспект - їхній переїзд до нової країни був продиктований небезпечними умовами, у яких вони опинилися, а не є заздалегідь спланованою еміграцією. Через це вони зіштовхуються з такими труднощами, як відсутність житла, матеріального забезпечення, стабільного доходу, необхідних соціальних зв'язків, підтримки з боку близьких людей, які не перебувають у складних життєвих обставинах тощо. На фоні цього важливим є акцентування уваги на вимушеності цього виду міграції задля оцінки та прогнозування стану, намірів та дій переміщених осіб.

Так, наприклад, дослідники розділяють вимушену та добровільну міграцію, вказуючи на те, що друга не розглядає можливості повернення (Grinberg&Grinberg, 1996), оскільки рішення було зваженим та обдуманим. Шукачі притулку ж більше схиляються до того, аби за найкращої нагоди поїхати назад додому, а тому серед них спостерігаються невмотивованість до адаптації у новому середовищі, складність у пошуку роботи внаслідок незнання мови та законів, ностальгія за “довоєнним” життям тощо.

Проте навіть ті вимушено переміщені особи, які передбачали військові дії на території своєї країни та були морально готовими до набуття статусу особи з ТЗ,

також можуть зіштовхнутися зі стресом, викликаним проживанням у новому середовищі під час процесу адаптації. Так, наприклад, Фрейкман-Хрустальова виділила п'ять етапів процесу адаптації іммігрантів, від так званого “медового місяця”, коли людина з ентузіазмом та завищеними очікуванням “пірнає” у нове життя в іншій країні до згасання ейфорії, навіяною романтизацією свого оточення, та появою почуття відторгнення до власної реальності (Володько та Ровенчак, 2008).

Ця концепція була також розвинена американським психологом Тріандісом (Денисенко та Філіпович, 2022), який досліджував адаптивні особливості вимушених мігрантів. За його спостереженнями, кожна фаза в процесі адаптації характеризується зміною рис поведінки мігранта та інформації, яку він засвоює. Тому між “медовим місяцем” та повною адаптацією знаходяться ще 3 етапи: (1) “туристичний”, коли індивід починає перші кроки до пізнання нового суспільства; (2) “орієнтаційний”, коли індивід зіштовхується не лише з власними проблемами, а і організаційними, правовими, політичними та культурними проблемами суспільства; (3) “депресивний”, що розвивається на фоні адаптаційної кризи.

Криза адаптації, може бути пов'язана з психологічним тиском, що з'являється на фоні негативних почуттів щодо ситуації, у якій люди опинилися (Корсунська, 2022). Так, наприклад, загальне почуття втрати (втрати домівки, свого оточення, культури тощо) посилюється почуттям втрати приналежності, яка приводить до ізоляції, самотності. Проблемою у такому випадку є те, що людина у депресивному стані на фоні адаптаційної кризи здатна прийняти нераціональне рішення повернутися назад додому, навіть якщо це не є цілком безпечно.

Додаткового навантаження на психоемоційний стан шукачів притулку додає те, що у нових реаліях вони змушені приймати рішення, які перед ними раніше не стояли, та переймати на себе нові ролі (Трубавіна, 2022). Так, наприклад, жінки, які емігрували з України з дітьми, змушені функціонувати у сім'ї за двох - батька та мати. Їм доводиться приймати важливі для сім'ї рішення, відповідальність за які в сучасних патріархальних сім'ях зазвичай лежать на чоловіках. Проте в новому середовищі набуття нових ролей є ще важчим, оскільки індивід знаходиться в абсолютно іншому

культурному, мовному та правовому середовищі. Так, наприклад, Зейтуллаєва (2018) досліджуючи вплив гендерної приналежності на адаптацію мігрантів, виявила, що жінки часто відчують погіршення психологічного стану чи здоров'я. Окрім того, часто вони відчують брак спілкування з рідними та\чи друзями.

Щодо жінок із дітьми, то вони зіштовхуються з ситуацією, коли змушені поєднувати роботу та домашню зайнятість, яку ще називають “репродуктивною працею” (Дутчак, 2023) - домашньою роботою, яка полягає у догляді за власними дітьми. В Україні, наприклад, питання поєднання роботи та догляду за дітьми не стоїть так гостро через розвинену мережу комунальних закладів дошкільної та початкової освіти. Проте, закордоном практика доступних дитячих садків не настільки поширена. Наприклад, в Ірландії батьки повинні віддавати суму еквівалентну мінімальній заробітній платі для того, аби забезпечити догляд за дитиною в робочий час (O'Connell, 2022). Така недоступність стає вагомою перешкодою для соціалізації як жінок, так і дітей у новому середовищі.

Проте, дослідники наголошують на видимій різниці між дитячою та дорослою соціалізацією. Річ у тім, що не дивлячись на те, що самий процес пристосування до нового середовища є стресовим для будь-кого, все ж дорослі люди в силу свого віку та ступеню сформованості власної особистості є більш гнучкими у пристосуванні до нового оточення, на відміну від дітей. Так, наприклад, однією з проблем дітей-мігрантів є те, що під час адаптації у них може виникати неузгодженість між цінностями, які були їм вкладені, та нормами, які панують у новому середовищі. За таких умов у дитини може формуватися асоціальна поведінка, яка заважатиме у пристосуванні до нового дитячого колективу.

Окрім цього, дослідники виявили, що діти зіштовхуються з проблемами на психоемоційному фоні, які проявляються у погіршенні взаємодії з оточенням, появи дратівливості, тривожності, страху, агресивності. У деяких випадках у дітей зароджується почуття неповноцінності та ізольованості, втрачається розуміння дорослих (Юрків, Луканов, 2021).

Таким чином, на фоні пережитих травм у дітей з числа вимушено переміщених осіб можуть розвиватися негативні поведінкові особливості, у тому числі порушення прив'язаності, серед яких невротичний, амбівалентний, уникаючий та деорганізований типи (Грудій та ін., 2015).

Особливо важливо звертати увагу на стан взаємовідносин всередині сім'ї, а також на роль у ній дитини. Проблемою у даному випадку може бути те, що вона знаходиться у епіцентрі “дорослих” проблем, до яких вона може бути психологічно не готова (Коротюк та Демидась, 2018). Таке додаткове навантаження на психіку може лише сприяти розвитку негативних поведінкових особливостей.

Нерідко дослідники вказують і на віковий аспект адаптації мігрантів до нового середовища. Так, наприклад, за даними досліджень, що проводилися серед внутрішньо переміщених осіб, з-поміж тих, хто не зміг адаптуватися в новому соціумі, 64% становлять особи, старші 65 років (Погуляйло, 2021). У такому випадку велику роль в адаптації грають вікові особливості індивіда, адже період 55-65 років є кризовим у житті людини та супроводжується значними змінами, що зумовлені як зовнішніми (зміна соціальних ролей, зміна у ставленні соціуму тощо), так і внутрішніми (погіршення фізичних та когнітивних здібностей) факторами. Відтак, американський геронтопсихолог Форд виділив 5 типів психологічних настанов, характерних для людей літнього віку (Дергач, 2018): регресія, коли людина психологічно повертається на попередню стадію розвитку; зміна місця проживання, як один із способів подолання складних життєвих обставин; самоізоляція; суперечлива поведінка, як спосіб привернути увагу до себе.

Проте, деякі люди літнього віку відрізняються бажанням інтегруватися назад у суспільство. Відтак, вони не наголошують на власних вікових, фізичних чи психологічних особливостях, а намагаються включитися у соціум. Слід зазначати, що такі люди здатні швидше адаптовуватися до нових умов життя. Але не дивлячись на свою пластичність у пристосуванні, все ж ця вправність значно погіршується у новому середовищі, особливо, коли йдеться про перебування у новій країні, без соціальних зв'язків та знання мови.

Для успішної адаптації людей похилого віку з числа вимушено переміщених осіб важливо розуміти складові їх успішного пристосування. Серед них є: діяльність (праця, навчання, взаємодія з іншими), спілкування та самосвідомість. Останній пункт особливо важливий, адже є наслідком попередніх двох та вказує на усвідомлення індивідом своєї приналежності до певної соціальної групи (Коленіченко, 2010).

Тому говорячи про людей похилого віку, можна сказати про те, що вікові особливості цієї категорії накладаються зі статусом вимушеного мігранта. Тому для успішної соціалізації люди літнього віку потребують не лише створення сприятливого для формування соціальних зв'язків середовища, а й увага до вікових особливостей, які можуть стати його на заваді.

Отже, не дивлячись на те, що вимушено переселені особи об'єднані спільними проблемами (відсутність або обмежена кількість матеріальних благ, системи стабільної та надійної соціальної підтримки, необхідних зв'язків) все ж їхні потреби значно відрізняються в окремих аспектах. Через це соціальна підтримка певних категорій може значно відрізнятися від підтримки інших. Відтак, самотні матері потребують допомоги у вихованні та підтримці їхніх дітей, діти та особи літнього віку - уваги до їхніх вікових особливостей під час організації їхнього перебування у новій країні в статусі осіб з ТЗ. Саме тому такі аспекти, як вік, стать, соціальний статус тощо повинні братися до уваги при процесі їхньої інтеграції у нове середовище.

1.2 Адаптація осіб, що отримали з тимчасовий захист: основні підходи

Вимушено переміщені особи - категорія особливо вразливих людей, які за певних складних життєвих обставин були змушені покинути свої домівки та переїхати до нового місця проживання, а тому особливо потребують такої системи підходів до розв'язання їхніх СЖО, яка могла б повністю покрити їхні потреби з урахуванням усіх аспектів їхнього становища.

Так, наприклад, питання адаптації вимушених мігрантів часто розглядається в рамках двох підходів: соціокультурного та ресурсного (Пашенко та Путінцев, 2018).

Соціокультурний підхід дозволяє нам роздивитися проблематику адаптації мігрантів через процес їхнього пристосування до нового середовища життя. Це є важливим кроком, адже кожен іммігрант зіштовхується з періодом культурного шоку, що був породжений свіжим досвідом проживання в новій країні. В цілому процес адаптації мігрантів в рамках соціокультурного підходу полягає у тому, аби стерти невидимі межі між особою, та суспільством, у яке їй довелося переміститись. Теоретики соціокультурного підходу розглядають два можливі варіанти розвитку подій: з точки зору повної асиміляції чи політики мультикультуралізму.

Самий процес вдалої соціокультурної адаптації Лебедева пов'язує з таким поняттям, як “акультурація”. Акультурованість індивіда вказує на зміни у його особистості, що з'явилися внаслідок взаємодії з новим середовищем. Такі зміни передбачають встановлення нових ціннісних орієнтирів та\чи втрату старих, підлаштування поведінки під нові норми, зміну соціальної ролі тощо (Блинова, 2016).

Сафонова в рамках дослідження соціокультурної теорії виділяє такі типи компетенцій індивіда у новому середовищі: загальнокультурна, країнознавчо-маркована, лінгвокультурознавча, соціолінгвістична та соціальна (Наливайко та ін., 2021). Їх суть полягає у тому, аби визначити основні знання та навички, які зазвичай набуває індивід в процесі природного пристосування до нового середовища. А тому дослідження цього феномену дає змогу науковцям та професіоналам у сфері соціальної роботи визначити основні складові адаптації вимушених мігрантів. Відтак, в процесі пристосування до нового середовища, особа дізнається як загальновідомі факти про країну, так і глибше занурюється у її повсякдення, дізнаючись більше про політичне, громадське та культурне життя, мову, норми та цінності. Разом із тим, формується також уміння індивіда взаємодіяти зі своїм новим середовищем.

У даному випадку показниками вдалого використання соціокультурного підходу є: 1) налагодження позитивної взаємодії між індивідом та його оточенням для вирішення щоденних викликів; 2) участь індивіда у культурному житті середовища;

3) підтримання задовільного психологічного та фізичного станів; 4) цілісність та сформованість особистості (Блинова, 2010).

Проте не у всіх вимушених мігрантів є можливість вибудовувати таку взаємодію зі своїм оточенням, яка змогла б надати їм можливість пристосовуватися до нового життя у новій країні. Так, наприклад, часто державна політика забезпечення вимушених мігрантів притулком часто є наведеною на забезпечення індивіда придатним житлом, а не на сприяння соціалізації. Відтак, велика кількість вимушених мігрантів проживають разом великими групами в готелях, хостелах, соціальному житлі тощо. Такий тип розселення називають диференційованим, і полягає він у тому, аби розселити людей разом відштовхуючись від того, до яких великих груп вони належать за такими факторами, як національність, релігія, економічний клас (Баб'як, 2014). Такі "поселення", звісно, мають свої переваги. Так, наприклад, вимушені мігранти мають змогу знаходити підтримку серед представників своєї національності, які ділять з ними культуру, мову, побут, переживання та досвід. Проте, побудова міцних зв'язків усередині такого житлового комплексу стає перешкодою на шляху до соціалізації за його межами. Так, наприклад, Баб'як (2015) зазначає, що утворення моноетнічних кварталів загрожує розвитком не лише правопорушень у їх межах, а і міжетнічними конфліктами. Тому на перевагу диференційованому підходу до уваги пропонується дисперсне, мета якого надати вразливим групам населення таке житло, яке могло б спонукати їх до створення та підтримки нових соціальних зв'язків.

Отже, використання соціокультурного підходу є однією з основних вимог при організації процесу адаптації осіб, що виїхали за кордон у пошуку притулку. Саме пристосування до культурних особливостей країни, мови, побуту та традицій є запорукою встановлення міцних та здорових зв'язків у новому середовищі існування.

Ресурсний підхід же більше фокусується на питанні, які саме ресурси були втрачені індивідом, та як він може їх відновити. Цей підхід є складнішим, адже розглядає проблему вимушеної міграції не лише з точки зору пристосування до нової культури, а і звертає увагу на роль інших факторів у процесі адаптації. Так, наприклад, Путінцев та Пащенко (2018) виділили такі види ресурсів, як особисті

(стать, вік, освіта, професія), матеріальні (житло, джерело доходів, заощадження, транспорт), соціальні (сім'я, друзі, знайомі) та культурні (мова).

Ресурсний підхід потребує комплексного вирішення складних життєвих обставин клієнта, оскільки передбачає надання йому можливості відновлення втрачених складових його життя. Для цього держава надає повний або частковий доступ до джерел та інституцій, якими користується населення країни. В цьому випадку політика держави спрямована на соціальний захист вимушено переміщених осіб.

Основна мета соціального захисту - це подолання абсолютної бідності, надання доступу до матеріальної допомоги населенню в складних життєвих обставинах та створення умов для адаптації соціально вразливих груп населення до умов ринкової економіки (Форманюк, 2013). До основних завдань же можна віднести боротьбу з безробіттям, надання фінансової допомоги окремим категоріям населення, які цього потребують, гарантії соціального захисту тощо. В глобальному розумінні соціальний захист визначається як гарантія з боку держави, що індивід та його права є захищеними.

Щодо безпосередніх дій, які вчиняються державою задля реалізації цих гарантій, то вона відповідальна за безпосереднє введення політики соціального забезпечення. Так, наприклад, Стачинський окреслює відповідальність держави у рамках соціального забезпечення у таких напрямках, як: впровадження пенсійної системи, забезпечення допомогою вразливі категорії населення, підтримка осіб похилого віку й непрацездатних громадян, безплатне медичне обслуговування й лікування, санаторно-курортне лікування, соціальна допомога сім'ям, які мають дітей, забезпечення житлом, надання доступу до освіти, доступ до джерел культурного збагачення тощо (Москаленко, 2003).

На прикладі Ірландії можна прослідкувати, розуміння урядом важливості ресурсного підходу в адаптації вимушено переміщених осіб. Так, наприклад, вони мають можливість частково відновити втрачені через війну ресурси. Відтак, особисті ресурси можуть бути поповненні внаслідок отримання податкового номера, медичної

карти, відвідування школи, консультацій з представниками центрів зайнятості; матеріальні - через отримання соціального житла, разових чи регулярних виплат.

Щодо соціальних та культурних ресурсів, то вони поповнюються згодом: з отриманням роботи, відвідуванням курсів, запропонованих державними чи приватними організаціями, освітніми та просвітницькими закладами тощо. Тобто вони є наслідком закриття потреби в особистих та матеріальних ресурсах.

Проте, повертаючись до ролі держави, слід зазначити, що уряд не завжди здатен відреагувати на кризову ситуацію якісно, з урахуванням усіх можливих нюансів, які становитимуть перешкоду для вразливих категорій населення. Відтак, наприклад, прогалини у нормативно-правовому регулюванні, нестабільна економічна ситуація, наслідки пандемії можуть створювати несприятливі умови для реалізації нових законопроектів. У такому випадку у підсумку, негативного впливу від невдало впровадженого законодавства зазнаватиме саме вразлива категорія вимушених мігрантів.

Прикладом такої ситуації є активація Директиви про Тимчасовий Захист урядом Італії, яка дозволила українцям шукати прихистку на території цієї країни. Проблема, з якою зіштовхнулися люди з ТЗ, полягала у складності з пошуком житла через недостатню кількість житлових приміщень, зумовленою в основному наслідками пандемії Ковіду-19. Додатковими складнощами при отриманні житла були відсутність в українців прописки та дозволу на проживання. Окрім того, італійське законодавство щодо осіб з ТЗ пропонувало соціальні виплати лише перші 3 місяці, після яких новоприбулі повинні були знайти роботу. Відсутність роботи та, відповідно, зарплатні не давали можливість вимушеним мігрантам орендувати житло, адже італійцям потрібен доказ платоспроможності наймача. Так, напружена ситуація з соціальними виплатами та житлом створювала додатковий стрес для осіб з ТЗ, а тому потребувала стороннього втручання.

Прикладом організацій, які поклали на себе відповідальність за допомогу вимушеним мігрантам з України у врегулюванні питань, за які першопочатково відповідає держава, є “Карітас” у м. Губіо, Італія. Організація виявила “слабкі”

сторони системи соціального забезпечення осіб з ТЗ та, окрім своєї основної діяльності, працювала у двох напрямках: наданні додаткової фінансової підтримки тим, хто не міг більше розраховувати на виплати, та тим, що не могли з бюрократичних та інших причин орендувати житло (Головко та Кролик-Бойко, 2022).

В контексті Ірландії така роль неприбуткових організацій є особливо важливою в умовах наявної житлової кризи, яка лише погіршується на фоні невпинного процесу міграції. І ця роль буде лише збільшуватися з плином часу та під тиском різноманітних обставин.

Так, наприклад, в якості соціального житла Ірландія зосередилася на прилаштуванні осіб з ТЗ у квартири, які входять в фонд соц. житла, хостели та готелі, укладаючи річні договори з останніми двома суб'єктами. Віддаючи перевагу на користь масового диференційованого підходу у наданні житла замість налагодження тісного співробітництва з хост-сім'ями та приватними орендодавцями, уряд Ірландії загострив житлову кризу та поставив вимушених мігрантів під загрозу втрати помешкання у випадку, якщо готелі та хостели відмовляться у продовженні договору. У такому разі бездомними могли залишитися близько 14.000 осіб (O'Halloran, 2023) вже у березні-квітні поточного року. Тобто держава була обмежена у часі та ресурсах для того, аби забезпечити житлом біженців.

Проте навіть, якщо державі таки вдасться повністю вирішити питання житлової кризи, існує вірогідність, що це буде зроблено без урахування інших потреб вимушених мігрантів. У такому випадку вони будуть переселені у нові міста чи навіть графства, без доступу до ресурсів тієї громади, у якій вони пройшли первинну соціалізацію, змогли знайти роботу, школу, курси тощо. Такий крок може стати додатковим фактором стресу для цієї категорії осіб.

Отже, адаптація вимушено переміщених осіб може проходити у рамках соціокультурного та ресурсного підходів, обидва з яких є вкрай важливими з точки зору роботи з людьми, що шукають притулку за кордоном.

Використання соціокультурного підходу є необхідним для допомоги мігрантам у пристосуванні до нового середовища, його культурної складової, традицій, побуту,

ритму життя, який ведуть місцеві тощо. Проте його комбінація з ресурсним підходом надає можливість переміщеним особам не лише вивчати своє нове оточення, а поповнювати втрачені матеріальні та нематеріальні резерви.

Проте на фоні міграційної кризи уряд не завжди здатен покрити усі потреби незахищених категорій населення та передбачити труднощі, які можуть виникнути у процесі адаптації, а тому важливим є залучення ресурсів третього сектору задля уникнення загострення ситуації.

1.3 Робота неприбуткових організацій у наданні соціальних послуг вимушено переміщеним особам

Третім сектором у розв'язанні проблем людей у складних життєвих обставинах є неприбуткові організації, які можуть як скооперовано працювати з державними структурами, що надають соціальні послуги, так і самотійно, скеровуючи свій потенціал на роботу з невеликими об'єднаннями отримувачів послуг.

Згідно з українським законодавством, недержавні організації, що здійснюють громадську діяльність (захист прав та свобод людей, задоволення суспільних інтересів) є неприбутковими. До таких інституцій можна віднести громадські об'єднання, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди, профспілки тощо (Клименко, 2017).

У контексті соціальної роботи важливість недержавних організацій визначається такими їх функціями, як (Черкащина, 2010): адресне надання послуг на рівні громади; вивчення потреб та очікувань клієнтів; отримання та аналіз інформації про зміни потреб громади та їх передумови; організація локальних соціальних програм та заходів та планування розвитку системи соціальних послуг та місцевому рівні; проведення контролю якості надання соціальних послуг на локальному рівні.

Усі ці функції можна умовно поділити на напрямки, у яких працюють надавачі соціальних послуг. Для кожної окремої категорії притаманні свої життєві складнощі,

з якими вони зіштовхуються. Тому у такому випадку, напрями роботи напряду залежатимуть від основних потреб потенційних отримувачів послуг.

У контексті ресурсного підходу соціальної роботи з особами з ТЗ важливо задовольняти запити клієнтів “пошарово”, таким чином, аби послуги, що надаються організацією гармонійно поєднувалися з їхніми актуальними потребами. Таким чином, основними аспектами, на які слід звернути увагу, є надання матеріальної допомоги (продуктові та гігієнічні набори, одяг), допомога у психологічній реабілітації, сприяння пошуку роботи, надання житла, інформування про чинні державні та комунальні послуги, консультування, організація дозвілля, допомога у процесі соціалізації тощо.

Відштовхуючись від вищезгаданих потреб осіб, що змушені були покинути свою країну через війну, актуальним для розгляду є запропоновані Паноком такі напрями роботи з вимушеними мігрантами (Григоренко та Савельєва, 2017):

1. *Соціальний напрям.* Він передбачає як більш базову соціальну допомогу мігрантам, що може бути направлена на отримання клієнтами соціального забезпечення, проходження ними соціальної діагностики, профілактика безпритульності через сприяння отримання житла тощо, так і роботу з випадком, який передбачає соціальну діагностику стану клієнта та вирішенні більш глибоких проблем. У такому випадку соціальний працівник може запропонувати послуги з ведення випадку, якщо клієнт перебуває в СЖО, представництво інтересів, послуги перекладача тощо.

2. *Соціально-інформаційний напрям.* Тут робота полягає у двох напрямках: у зборі даних про проблеми та потреби населення та поширені інформації про діяльність соціальних служб, ресурси громади, інших організацій тощо. Відтак, наприклад, опитування можуть проводитися як для того, аби дізнатися загальну інформацію про потреби обраної групи клієнтів, так і перед впровадженням нових соціальних послуг чи організацією нових проектів (Кобзін та ін., 2020). Збір даних може відбуватися як у кооперації з іншими інституціями (у тому числі з державними структурами та агенціями), так і організацією самостійно на основі власних ресурсів.

Щодо поширення інформації, то НДО можуть використовувати такі канали комунікації: ЗМІ, інформаційні дошки, веб-сайти, соціальні мережі, інші організації тощо (Іванова та Лебідь, 2021). Загалом, Семигіна (2016) вказує на такі способи застосування інформаційних технологій у соціальній роботі: проведення профілактичних робіт, проведення вебінарів, реалізації програм адвокації тощо.

3. *Соціально-психологічний напрям.* Він передбачає психологічне консультування клієнта, допомогу в соціальній адаптації, допомогу у подоланні наслідків СЖО, що з'явилися на фоні набуття статусу вимушеного мігранта. Така робота може бути проведена і у групах. Прикладом є проект “Діти і війна”, підготовлений Українським Католицьким Університетом у співпраці з психологами та педагогами з Англії та Норвегії. У групах з п'ятнадцяти осіб від 8 до 15 років фахівці мали можливість прищепити дітям техніки з фокусування уваги, релаксації, роботи зі снами, нав'язливими думками, страхами тощо, паралельно пояснюючи природи реакції стресу на подразники (Романовська та Ілащук, 2014). Така робота залежно від клієнта та його потреб може також проводитися за співпраці з державними установами з охорони здоров'я.

4. *Соціально-педагогічний напрям.* Його робота більше направлена на роботу з “проблемними” дітьми та підлітками з числа вимушеними мігрантами та їх сім'ями, а тому може включати корекційну соціально-педагогічну роботу, допомогу підліткам, що мають проблеми у навчанні тощо. Але також увага цього напрямку сфокусована на отриманні доступу дітей до освітніх програм та професійну орієнтацію для підлітків. Таким чином фахівці з соціальної роботи можуть запропонувати послуги з соціальної профілактики, яка буде направлена на зміну делінквентної поведінки на більш екологічну.

5. *Соціально-правовий напрям.* Його сутність передбачає надання біженцям необхідної правової підтримки, та може містити правове консультування клієнтів, адвокацію їхніх інтересів, а також захист їхніх прав. У окремих випадках соціальні працівники можуть запропонувати послуги з представництва інтересів у випадках, коли клієнт не може отримати послуги, на які він претендує відповідно до закону.

6. *Медико-соціальний напрям.* Цей напрям є багатоплановим та часто передбачає роботу з державними структурами та різноманітними медичними закладами. Основна мета - виявити стан здоров'я клієнта та пересвідчитися у тому, що він має доступ до усіх необхідних медичних ресурсів: медичної допомоги та ліків. Якщо стан клієнта незадовільний, то важливим аспектом роботи є забезпечення йому також доступу до соціального забезпечення: можливих виплат, знижок, субсидій тощо.

На думку Шуригіної, медико-соціальна робота передбачає діагностику життєдіяльності клієнта, з подальшим динамічним супроводом та оцінкою потреб з метою відновлення, збереження та укріплення здоров'я клієнтів (Козубовська та Смук 2014). Оскільки вимушено переміщені особи є за своїм статусом мігрантами, то вони відносяться до групи соціального ризику, а тому у роботі з ними необхідне застосування медико-соціального підходу (Данко та Повідайчик, 2014).

7. *Фінансовий напрям.* Цей напрямок частково перегукується з деякими іншими (Соціальний та медико-соціальний), оскільки він зосереджується на наданні доступу до фінансової підтримки вразливим категоріям населення. Проте, на прикладі “Карітас” Італії в деяких випадках НДО самі можуть виступати у якості надавачів фінансової чи матеріальної допомоги, у тому числі через співпрацю з торговими мережами.

8. *Соціально-економічний та соціально-трудоий напрями.* Незважаючи на те, що ці два напрямки названі окремо, все ж доцільніше їх ставити разом, оскільки вони мають одну мету - підвищення економічної самостійності індивіда. Цей процес може відбуватися через консультування щодо професійних можливостей та профорієнтації, допомога у підготовці до робочого життя тощо.

9. *Матеріальний напрям.* Тут допомога зводиться до надання натуральної допомоги у вигляді харчових продуктів, ліків, одягу тощо.

Усі наведені напрямки можуть бути реалізовані як з офісу, так і в умовах, які є найбільш зручними для клієнтів. У другому випадку мова іде про аутріч-роботу, яка полягає у наданні послуг у місцях проживання ВПО та визначається як “мобільна

інтервенція” (Гусак, Семигіна, Трухан, 2014). У такій роботі є низка переваг, одна з яких - ознайомити клієнта з надавачами послуг, до яких вони можуть звернутися у разі потреби, адже це і є основною функцією “аутріч”-роботи поза соціальною роботою.

Отже, загалом, не дивлячись на те, що всі напрямки роботи є чітко розділеними, все ж часто вони можуть перетинатися у роботі соціального працівника. Відтак, наприклад, соціальний напрямок може містити аспекти економічного напрямку у питанні допомоги з виплатами, соц.-педагогічний - з соц.-психологічним (проведення психологічних тренінгів) тощо. А (потенційні) складні життєві обставини клієнта можуть бути вирішеними як через індивідуальну, так і через групову роботу.

Петрас, досліджуючи діяльність третього сектору поділив організації на дві умовні категорії: ті, що направлені на розв'язання проблем у складних життєвих обставинах (“problem-solving approach”), та ті, що базуються на критичному підході (“critical approach”) (De Jong & Atac, 2017).

Організації, що використовують критичний підхід висловлюють солідарність зі своїми клієнтами. Тому їхня робота спрямована на адвокацію та розширення їхніх прав.

Водночас НДО, що спрямовують свою діяльність на розв'язання проблем осіб у СЖО, зосереджені на безпосередній роботі з клієнтами: пропонують послуги консультування, широкий спектр соціальних послуг, що спрямовані на мінімізацію, подолання чи профілактику СЖО, а також пошук та надання притулку.

Так, наприклад, вищезгаданий “Карітас” поділений на 3 відділи, які у кооперації разом мають на меті забезпечення осіб з ТЗ необхідною соціальною, психологічною та матеріальною допомогою. Відтак, відділ реєстрації займається видачею натуральної допомоги, допомогою з пошуком роботи, житла тощо. Відділ моральної допомоги направлений представлений психологами та психотерапевтами, до яких особи з ТЗ можуть звернутися за необхідною безоплатною допомогою. Окрім того, на базі місцевого “Карітасу” функціонує консультаційний відділ, який

відповідає за надання інформаційних послуг у галузі медицини, права, працевлаштування тощо.

Така стратегія роботи відповідає не лише ресурсному підходу у чистому його вигляді, а і на принципах, на які слід спиратися для того, аби він був ефективний. Відтак, наприклад, робота “Карітаса” передбачає надання всебічних послуг відповідно до рівня потреб клієнтів, який самий обирає, до якого спеціаліста йому звернутися. Таким чином, робота організації відображає потреби кожного окремого індивіда та вирішує їх на індивідуальному рівні.

Важливим аспектом у роботі громадських організацій у будь-які часи є робота з сім'ями, дітьми та молоддю, особливо з вразливих категорій населення або тих, хто потрапив у складні життєві обставини. Необхідність такої діяльності лише зростає, коли мова йде про роботу з вимушеними мігрантами.

Так, наприклад, діяльність неприбуткових організацій з сім'ями та молоддю, що постраждали від війни, в основному буде спрямовуватися на таке: соціальний супровід особливо вразливих категорій отримувачів послуг; превентивну соціальну роботу з дітьми та молоддю; організацію соціальних програм створених у кооперації з державними інституціями; впровадження гурткових та культурно-масових програм; підтримка дитячих та молодіжних ініціатив; залучення громадськості до розв'язання проблем дітей та молоді з використанням медіа технологій, тощо.

Приділення достатньої уваги дітям, підліткам та молоді з-поміж біженців зможе знизити вірогідність розвитку у них делінквентної поведінки, підвищити знання щодо важливих для їхнього віку та соціального стану явищ, а також допоможе зробити процес адаптації у новому середовищі менш травматичним шляхом підтримання ними стосунків з однолітками, які поділяють з ними мову, культуру, досвід тощо.

Отже, діяльність неприбуткових організацій займає чільне місце у процесі адаптації осіб з ТЗ. Завдяки гнучкості своєї роботи та ресурсам, якими володіють, вони здатні вчасно та ефективно закривати потреби своїх клієнтів як на індивідуальному, так і на груповому рівні, працюючи з людьми у СЖО та тими, хто перебуває у групі ризику. Таким чином недержавні організації здатні працювати у

сфері розширення прав клієнтів, а також і безпосередньо надавати їм соціальні послуги у різних напрямках, залежно від потреб клієнтів.

У контексті роботи з людьми з Тимчасовим Захистом одним з основних завдань недержавних організацій є створення умов для їхньої успішної адаптації у новому середовищі. Для їхньої реалізації установи можуть працювати у різних напрямках: від задоволення психологічних та матеріальних потреб клієнтів до роботи над їхніми установками та навичками. Така багатостороння робота як однієї організації, так і кількох у комплексі, але у різних напрямках, здатна створити сприятливе підґрунтя для інтеграції осіб з тимчасовим захистом.

РОЗДІЛ №2

МЕТОДОЛОГІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1 Час, місце та етапи проведення дослідження

Дослідження проводилось з лютого по травень 2023 року. Та складалося з трьох етапів, які змінювали один одного: підготовчий, основний та завершальний.

Перший етап передбачав вибір основного напрямку написання роботи, пошук та огляд літератури на обрану тематику. Ресурси, що були використані обмежилися такими онлайн пошуковиками та сховищами, як Google Scholar, Research Gate та Academia.edu.

Основне завдання полягало у тому, аби зібрати інформацію про основні проблеми та потреби осіб з тимчасовим захистом, а також труднощі, з якими вони зіштовхуються. Паралельно із цим важливо було проаналізувати роботу недержавних організацій, що надають послуги вимушено переміщеним особам, та виявити, у яких напрямках вони працюють задля усунення, мінімізації та профілактики СЖО обраної групи клієнтів. На цьому ж етапі на основі написаного огляду літератури та оцінки наявних ресурсів дослідницької групи було обрано метод дослідження - якісний контент-аналіз веб-сторінок. Як інструмент для проведення дослідження було обрано бланк аналізу даних.

Для дослідження було відібрано сайти та сторінки у соціальних мережах 15 неприбуткових організацій, що надають послуги людям з ТЗ, а саме: Irish Refugee Council, Immigrant Council of Ireland, Nasc, Irish Red Cross, Doras, New Communities Partnership, Clare Immigrant Support Centre, Tralee International Resource Centre, Ukraine Action Centre, Together-Razem Centre, Ukraine Crisis Centre, Ukrainians in Ireland, Killarney Immigrant Support Centre, Fit, United for Changes. Окремо відповідно до створеної форми було проаналізовано діяльність Rathmines Centre, як проекту, створеного організаціями Irish Red Cross та Ukraine Action Centre.

На другому (основному) був проведений огляд он-лайн ресурсів НДО, так визначення напрямків, у яких вони працюють. Отримані дані були вписані у форму та відмічені необхідними позначками навпроти кожного напрямку.

На третьому етапі було здійснено тематичний аналіз отриманих даних за такими ключовими кодами (див. додаток № 1):

- напрямки роботи НПО;
- послуги, які НПО надають особам з ТЗ;
- взаємодія НПО між собою;
- способи інформування НПО про свою роботу з особами з ТЗ.

Окрім цього, мета поданого етапу була виписати основний текст роботи та сформулювати висновки.

2.2 Процедура проведення дослідження

Спираючись на отриману в ході огляду літератури інформацію, вдалося визначити основні напрямки роботи неприбуткових організацій, що працюють з особами з ТЗ. Саме на їх основі була створена форма для якісного-контент аналізу, яка дала змогу проаналізувати основні тенденції у наданні соціальних послуг НДО Ірландії.

Практична частина дослідження також проводилася у два етапи: перший - пошук та складання списку НДО, що працюють з особами з ТЗ, та онлайн-ресурсів, якими вони володіють; другий - збір та систематизація даних відповідно створеної форми.

Вибір організацій відбувався на основі розглянутих Петрасом категорій НДО, а тому нами досліджувалися і організації, які використовують лише одну з запропонованих підходів (“problem-solving approach” чи “critical approach”), так і ті, які у своїх діяльності поєднують два підходи. Окрім того, до уваги бралися не лише локальні організації, що працюють на міському чи на всеірландському рівнях, а і міжнародні НДО. Це дозволило оглянути та проаналізувати більшу кількість

інституцій. Таким чином, в рамках дослідження були розглянуті організації, які у своїй більшості спрямовані на роботу з усіма вимушено переміщеними особами, проте також була проаналізована і така, що були створені безпосередньо для надання послуг особам з Тимчасовим Захистом.

2.3 Методи та інструменти проведення дослідження

Для проведення практичної частини дослідження був обраний метод контент-аналізу в рамках якісного дизайну. Вибір зупинився саме на цьому методі, оскільки він дає змогу проаналізувати роботу якомога більшої кількості недержавних організацій-надавачів послуг для осіб з ТЗ та виділити основні тенденції їхньої роботи.

Основною перевагою цього методу є те, що він дозволяє виділити основну інформацію про роботу неприбуткових організацій таким чином, аби скласти загальну картину їх діяльності без додаткового залучення інших методів дослідження, наприклад, інтерв'ю чи опитування.

Інструментом для проведення дослідження стала форма (див. Додаток А), що складається з двох основних блоків. У першому блоці збиралася основна інформація про організацію, а саме: назва організації, локація, рівень, на якому надаються послуги, джерела поширення інформації про послуги, мова поширення інформації та організації, з якими взаємодіє. У другому розділі увага була зосереджена на дослідженні саме напрямків роботи НДО: соціальному, інформаційному, соціально-психологічному, соціально-педагогічному, соціально-правовому, медико-соціальному, фінансовому, соціально-економічному (-трудоваму) та матеріальному. Таким чином, блок 2 повністю ґрунтувався на напрацюваннях викладених в огляді літератури.

2.4 Характеристика вибірки

В рамках дослідження розглядалися веб-сторінки 15 різних організацій, що працюють з особами, які отримали тимчасовий захист. Окремо була проаналізована діяльність Rathmines Cenntre, спільного проекту Ukraine Action Ireland та Irish Red Cross.

Задля відбору організацій були встановлені до них такі критерії:

- Неприбутковий статус організації;
- Основний або один з основних напрямків діяльності стосується роботи з вимушено переміщеними внаслідок війни особами;
- Фізичне розташування - Республіка Ірландія;
- Наявність веб-ресурсів в організації;
- Наявність опублікованої інформації, що стосується надання послуг особам з ТЗ.

До уваги бралися усі наявні веб-сторінки організацій, проте для аналізу застосовувалися веб-сайти та сторінки у переважно таких соціальних мережах як Telegram та Facebook, оскільки вони збирають більшу кількість підписників, а також через можливість створювати та розповсюджувати довгі та інформативні пости.

Таблиця 2.5.1 Характеристики вибірки

№	Назва	Розташування	Рівень діяльності	Використані веб-ресурси
1	United for Changes	Дублін	Національний	Facebook https://www.facebook.com/united4changes/

2	Ukraine Action Centre	Дублін	Національний	веб-сторінка https://www.ukrainianaction.ie/ Telegram https://t.me/UkrainianAction Facebook https://www.facebook.com/UkrainianActionIreland/
3	Ukrainian Crisis Centre in Ireland	Дублін	Локальний	Веб-сторінка https://www.ucci.ie/ Facebook https://www.facebook.com/ukrainiancrisiscentreireland
4	Irish Refugee Council	Дублін	Національний	Веб-сторінка https://www.irishrefugeecouncil.ie/ Facebook https://www.facebook.com/IrishRefugeeCo/ https://www.instagram.com/irishrefugeecouncil/
5	Tralee International Recource Centre	Тралі	Локальний	Веб-сторінка https://tirc.ie/ Facebook https://www.facebook.com/profile.php?id=100064643443332

6	Clare Immigrant Support Centre	Клер	Локальний	Веб-сторінка https://www.clareimmigrantsupportcentre.com/
7	Killarney Immigrant Support Centre	Кілларні	Локальний	Веб-сторінка http://kasi.ie/ Facebook https://www.facebook.com/kasikillarney/
8	New Community Partnership	Дублін	Національний	Веб-сторінка - https://www.newcommunities.ie/
9	Irish Red Cross	Дублін	Міжнародний	Веб-сторінка https://www.redcross.ie/ Facebook https://www.facebook.com/IrishRedCross
10	Immigrant Council of Ireland	Дублін	Національний	Веб-сторінка https://www.immigrantcouncil.ie/ Facebook https://www.facebook.com/ImmigrantCouncil
11	FIT	Дублін, Дундалк, Атлон, Керрі	Локальний	Веб-сторінка https://fit.ie/

12	Nasc	Корк	Національний	Веб-сторінка https://nascireland.org/ Facebook https://www.facebook.com/NascIreland/
13	Doras	Лімерік	Національний	Веб-сторінка https://doras.org/ Facebook https://www.facebook.com/dorasIRL/
14	Ukrainians in Ireland	Дублін, Віклоу, Арклоу, Каван, Голвей.	Локальний	Веб-сторінка - https://www.ukrainians.ie/ Facebook https://www.facebook.com/AURI.Ireland/
15	Together-Razem Centre	Корк	Національний	Веб-сторінка - https://www.facebook.com/together.razem/ Telegram https://t.me/together_razem_centre
16	Rathmines Centre	Дублін	Локальний	Telegram https://t.me/ukrainecentre_dublin

2.5 Етичні засади та труднощі проведення дослідження

Обмеження даного дослідження полягає у тому, що зібрана інформація не є

повною, адже включає лише ті дані, які було знайдено на офіційний онлайн-ресурсах. Таким чином є вірогідність пропустити інформацію про послуги, які не є опублікованими в Інтернет-просторі, проте які є загальновідомими для офлайн-клієнтів.

Також є вірогідність, що інформація про вже неактуальні послуги є видаленою чи прихованою модераторами ресурсів організацій, що складатиме додаткові неточності у аналізі зібраних даних.

Окрім того, інформація, що є знайденою в рамках цього дослідження розповсюджується лише на проаналізовані організації, а тому є нерелевантною щодо організацій, які не підходили за критеріями до вибірки, проте також надають послуги людям з тимчасовим захистом. Таким чином результати дослідження не є цілком репрезентативними в контексті дослідження напрямків роботи НДО з людьми з ТЗ.

Труднощі в проведенні дослідження полягали у тому, аби знайти усі існуючі інтернет-ресурси до кожної організації та провести аналіз кожної публікації, що стосувалася послуг особам з ТЗ. Окрім цього, складним було віднести “гібридні” послуги (тобто ті, які поєднували у собі ознаки двох напрямків) до того чи іншого напрямку, тобто коректно класифікувати їх.

РОЗДІЛ № 3. РОБОТА НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У НАДАННІ ПОСЛУГ ОСОБАМ, ЩО ОТРИМАЛИ ТИМЧАСОВИЙ ЗАХИСТ

3.1 Послуги, які надаються неприбутковими організаціями Ірландії для підтримки осіб з тимчасовим захистом

Діяльність неприбуткових організацій відіграє важливу роль у процесі адаптації вимушено переміщених осіб. Їхня гнучкість у реагуванні на наявні потреби своєї цільової групи та відносно широкий спектр ресурсів дають змогу працювати як у напрямку попередження й мінімізації, так і усунення складних життєвих обставин клієнтів.

У роботі з вимушено переміщеними особами до основних завдань недержавних організацій належить створення умов для їхньої успішної адаптації у новому середовищі. Для їхньої реалізації установи можуть працювати у різних напрямках: соціальному, інформаційному, соціально-психологічному, соціально-педагогічному, соціально-правовому, медико-соціальному, соціально-економічному\трудоному та матеріальному. Задоволення потреб у межах цих напрямків може бути досягнене НПО як самостійно, так і за взаємодії з іншими організаціями та структурами. Таким чином у ході дослідження було виділено п'ять видів послуг, які неприбуткові організації можуть надавати особам з ТЗ серед яких: інформаційні, психологічні, освітні, правові та матеріальні.

3.1.1 Інформаційні послуги

За результатами дослідження, інформаційні послуги можна поділити на дві категорії: поширення інформації та проведення інформаційних сесій.

Вдалим прикладом першого типу в межах надання послуг особам з Тимчасовим

Захистом з України Ірландії є діяльність Ukrainian Action Centre - ініціативи, яка була створена представниками української діаспори протягом першого місяця повномасштабного вторгнення росії на територію України. Через очевидний брак фінансових та людських ресурсів, а також низьку впізнаваність, основним напрямком діяльності організації був інформаційний. Таким чином, Ukrainian Action було створено веб-сторінку на ресурсі Notion із категоризованою основною інформацією для вимушених мігрантів з України, які прибувають на територію Ірландії, яка охоплювала відповіді на найбільш розповсюджені та важливі питання, що стосувалися оформлення документів, отримання медичної допомоги, догляду за дітьми, отримання освіти тощо. Паралельно із цим, у більш хаотичному форматі на своїй телеграм-сторінці Ukraine Action Centre публікував та поширював потенційно корисну інформацію для вимушено переміщених осіб з України про послуги, які вони можуть отримати на підставі свого статусу. Активним поширенням інформації за однаковим принципом, але на різних платформах, займаються і інші організації, наприклад, Together-Razem Centre, United for Changes, Ukraininan Crisis Centre in Ireland, Killarney Immigrant Support Centre та Tralee International Recsource Centre.

Проте, як було підкреслено раніше, неприбуткові організації відповідно до потреб своєї ЦА можуть також проводити інформаційні сесії зі своїми клієнтами.

Прикладом такої діяльності є робота United for Changes. Протягом останнього року від початку повномасштабного вторгнення організацією було проведено низку вебінарів на основі запитів клієнтів, сформованих через опитування, що стосувалися наступних нагальних для осіб з ТЗ тем: “Медицина в Ірландії”, “Підготовка резюме та пошук роботи в LinkedIn” у співпраці з Irish Refugee Council, “Податки в Ірландії”, “Працевлаштування в Ірландії”, “Відкриття бізнесу в Ірландії”, “Освіта в Ірландії”.

Отже, в процесі надання інформаційних послуг неприбуткові організації можуть як займатися поширенням необхідної для своєї ЦА інформації, так і проведенням безпосередньої інформаційної роботи з клієнтами. Різниця між цими двома видами діяльності лише полягає у тому, що остання послуга, з одного боку, є більш комплексною, а отже, може охоплювати ширший спектр підтем, а з іншого

боку, надає можливість ЦА брати безпосередню активну участь в обговоренні, ставити питання та отримувати конкретні відповіді.

3.1.2 Психологічні послуги

Наданням психологічних послуг НДО можуть займатися на різних рівнях: індивідуальному чи груповому, віртуально чи фізично.

Прикладами індивідуальної роботи є ініціатива “Call Tanya”, а також сесії з пост-травматичного консультування від Together-Razem Center. Мета такої роботи - надати можливість людям, які переживають психологічні проблеми, викликані війною, отримати кваліфіковану психологічну допомогу. За схожим принципом працює також Clare Immigrant Support Centre, який надає послуги з психологічного консультування як через гарячу лінію, так і в умовах тет-а-тет.

Різниця між цими двома способами консультування незначна, адже її у будь-якому з двох варіантів клієнт отримує послугу безкоштовно рідною мовою зі збереженням права на конфіденційність. Наприклад, такі ініціативи “Call Tanya” є більш гнучкими, адже можуть охопити більшу кількість потенційних отримувачів послуг.

Проте психологічна підтримка не обмежується лише сесіями індивідуального консультування. Відтак, неприбуткові організації можуть запропонувати широкий спектр психологічних послуг на груповому рівні, серед яких проведення занять з арт-терапії (Rathmines Center), проведення вебінарів, присвяченого психології вимушено переміщених осіб (Ukrainians in Ireland), проведення серії курсів з психологічного здоров'я (Nasc).

3.1.3 Освітні послуги

В окремих випадках за наявності необхідних людських ресурсів НПО можуть надавати освітні послуги. Відповідно до результатів проведеного дослідження вони

не обмежуються віковою категорією отримувачів та надають послуги відповідно до їхніх потреб. Проте в рамках викладу результатів проведеного дослідження ці послуги вже ж доцільно категоризувати за віком отримувачів.

Таким чином, не зважаючи на те, що і діти, і повнолітні люди можуть ставати отримувачами освітніх послуг, характер, форма та мета цих послуг все ж є різною.

Відтак, робота з дітьми направлена в основному на засвоєння ними шкільного матеріалу та отримання базової середньої освіти, у той час як робота з дорослими спрямована на отримання ними професійних знань та навичок.

Прикладом надання освітніх послуг дітям є діяльність Rathmines Community Center, на базі якого було запущено проект “Українська школа”, основна мета якого - надання дітям з ТЗ з України можливість отримання знань з української шкільної програми. Така пропозиція є унікальною по своїй суті, адже не зустрічається серед інших організацій, а також направлена на задоволення освітніх програм тих дітей, які дистанційно “відвідують” українську школу. Схожим проектом є уроки української мови, які викладаються на базі одного з центрів організації Ukrainians in Ireland.

Прикладом освітніх ініціатив, які працюють на задоволення потреб дорослих, є діяльність організації FIT, зокрема тих її проектів, спрямованих на надання особам з ТЗ професійних знань та навичок (Tech Training Courses by FIT). Такі ініціативи дають змогу особам з ТЗ відносно швидко отримати нову кваліфікацію для підвищення своїх шансів на отримання роботи у новому середовищі.

Окремо слід зазначити, що в контексті надання освітніх послуг набагато частіше НДО зосереджені на проведенні занять з вивчення англійської мови для осіб з ТЗ, у тому числі для осіб з ТЗ. Відтак, наприклад, такі організації як, FIT, Together-Razem Center, Rathmines Center, Clare Immigrant Support Centre, Tralee International Resource Center, Ukrainian Crisis Centre in Ireland, реалізують свою освітню діяльність саме через проведення курсів з вивчення державної мови Республіки Ірландія.

Отже, діяльність неприбуткових організацій у сфері надання освітніх послуг є досить широкою та охоплює різні вікові категорії. Така робота є важливою, як в

контексті надання можливості дітям отримувати освіту відповідно до їхніх вікових потреб, так і дорослим в отриманні нових професійних навичок для успішної інтеграції у ірландське суспільство.

3.1.4 Правові послуги

Неприбуткові організації у соціально-правовому напрямку надають такі послуги, як адвокація та юридичне консультування.

Відтак, наприклад, на базі Rathmines Centre функціонує проект “Юридична клініка”, мета якої - надання консультаційних послуг вимушено переміщеним особам з України стосовно соціальних виплат, працевлаштування, освіти, соціальних та медичних послуг, виїзду за кордон, виготовлення документів тощо.

Схожий проект було запущено організацією Irish Red Cross із залученням Ukraine Ireland Legal Alliance для надання послуг з правового консультування для вимушено переміщених осіб з України.

Щодо адвокації прав осіб з ТЗ, то цим питанням займається організація Together-Razem Centre, яка відстоює права “біженців з України” на локальному, регіональному на національному рівнях.

Оскільки вимушено переміщені особи як категорія отримувачів послуг є вразливими за фактом існування свого статусу, надання їм доступу до отримання правових послуг є вкрай важливим для мінімізації наявних та попередження нових СЖО. У випадку з особами з ТЗ ця важливість лише зростає на фоні нещодавньої активації Директиви про Тимчасовий захист та прогалин у законодавстві, які вона потенційно може створювати. У такому випадку, завданням неприбуткових організацій є надання консультаційних послуг щодо прав своїх клієнтів та адвокація та захист їхніх прав перед третіми сторонами.

3.1.5 Послуга натуральної допомоги

Одним з видів діяльності неприбуткових організацій може також бути надання матеріальних послуг. Відповідно до результатів нашого дослідження, їх можна поділити на три види: речова, продуктова та допомога у самообслуговуванні.

Речова допомога включає в собі видачу таких предметів, як одяг, взуття, гігієнічні набори, книжки, іграшки, візки тощо. Вдалим прикладом організації видачі речової допомоги є діяльність організації Ukrainians in Ireland, на основі якої було створено простір “Palyanytsya” у кількох графствах (Віклоу та Кавані), а також у місті Голвей. У наданні речової допомоги також були помічені такі організації, як Ukrainian Crisis Centre, Tralee International Resource Centre, Clare Immigrant Support Centre, Killarney Immigrant Support Centre, Ukraine Centre Rathmines, Together-Razem Centre. Irish Red Cross.

Щодо продуктової допомоги, до якої входить видача продовольчих продуктів, то протягом проведення дослідження нами не було зафіксовано видачу неприбутковими організаціями її надання у вигляді продуктових наборів. Проте, були зафіксовані окремі випадки надання їжі, напоїв новоприбулим українцям після перетину кордону Ірландії у аеропортах Шеннона та Дубліна, а також після прибуття у порт Дубліна (Irish Red Cross).

В окремих випадках замість речової та продуктової допомоги неприбуткові організації можуть видавати ваучери (Tralee International Resource та Irish Red Cross). Як альтернативний варіант матеріальної допомоги видача ваучерів має свої переваги, адже надає можливість клієнтам самостійно обирати товари у відповідності до власних потреб.

Допомога у самообслуговуванні як підвид натуральної допомоги у ході проведення дослідження було зафіксовано лише одного разу - у рамках роботи Ukraine Crisis Centre, яка полягала у перевезенні осіб, що тікають від війни в Україні з Польщі до Ірландії у співпраці з такими організаціями Flights for Freedom та Tesla Club.

Надання натуральної допомоги є важливим аспектом у роботі з вимушено

переміщеними особами, у тому числі Тимчасовим Захистом, оскільки надає їм можливість акумулювати та поповнити втрачені внаслідок війни матеріальні ресурси в період до отримання перших соціальних виплат та/або заробітної платні.

Отже, з огляду на викладену інформацію можна зробити висновок, що у наданні послуг особам з тимчасовим захистом НПО використовують ресурсний підхід, що фокусується на відновленні втрачених індивідом ресурсів. Таким чином, діяльність організацій спрямована на наданні особам з ТЗ можливості поповнення матеріальних ресурсів через, наприклад, допомогу у пошуку роботи; соціальних ресурсів через організацію групових занять та розважальних заходів; культурних ресурсів - через вивчення мови тощо. Відтак, за підтримки НПО вимушено переміщені особи мають кращі можливості для успішного пристосування до нового середовища.

3.2 Збір та поширення інформації про потреби потенційних клієнтів

В ході проведення дослідження було виявлено, що у роботі неприбуткових організацій, що працюють з особами з ТЗ в Ірландії, важливу роль відіграє використання інформаційних технологій. Як було вказано раніше, у межах інформаційного напрямку НДО можуть надавати своїм клієнтам інформаційні послуги шляхом поширення інформації.

Найдоступнішим та найрозповсюдженішим способом такої роботи є створення та використання веб-сторінок. Відтак, НДО можуть використовувати онлайн- форми, такі як форуми, веб-сайти та соціальні мережі для обміну інформацією про соціальні послуги. Найрозповсюдженішим шляхом такого обміну є репости новин та анонсів та створення окремих постів про наявні послуги тих чи інших організацій.

Проте надання інформаційних послуг - це не єдиний можливий вид діяльності НДО в інтернет-просторі. Відтак, однією з видів діяльності неприбуткових організацій у інформаційному напрямку є проведення опитувань. Відповідно до результатів дослідження такі опитування можна умовно поділити на дві категорії:

внутрішні та зовнішні.

Внутрішні опитування не є репрезентативними і мають одну мету - сформувати картину очікувань клієнта від роботи організації. Приклад: опитування організації United for Changes, яка проводила вебінари відповідно до цікавих клієнтам тем.

Зовнішні опитування є більш глибокими, охоплюють ширший спектр питань та мають тенденцію до репрезентативності. Основна мета таких опитувань - зібрати найбільш точну інформацію про певну проблему чи спектр проблем для подальшого пошуку шляхів його/їх вирішення з залученням третіх сторін, до яких входять як інші НДО, так і державні структури.

Прикладом неприбуткової організації, яка проводить зовнішні опитування є Ukraine Action Centre. Станом на травень 2023 року нею самостійно було проведено 2 великих опитування з початку повномасштабного вторгнення. Перше опитування стартувало у травні 2022 року та мало на меті зібрати основну інформацію про осіб з ТЗ. У його межах було зібрано як особисту інформацію про потенційних клієнтів (стать, вік, наявність дітей чи залежних від них осіб), так і проблеми, з якими вони зіштовхнулися протягом перших місяців перебування в країні (відсутність медичної карти, потреба у психологічній підтримці, потреба в покращенні англійської мови як державної в Ірландії тощо). Друге опитування, що проводилося у січні-лютому 2023 року було більш вузькоспрямованим та стосувалося інтегрованості осіб з ТЗ в Ірландії.

Проведення зовнішніх опитувань серед клієнтів відіграє важливу роль у адвокації їхніх інтересів, оскільки дає змогу НДО висвітлити такі аспекти, як зміна у якості життя у різних часових проміжках, наявні потреби та виклики. Відтак, відстоювання інтересів клієнтів НДО може відбуватися на різних рівнях: локальному, регіональному, національному.

Результати першого опитування були представлені перед двома палатами ірландського парламенту Oireachtas, а другого - перед Ніколою Тікер, представницею головою Відділу інформації та аналітики при Департаменті у справах дітей, рівності, інвалідності, інтеграції та молоді (Data and Analytics Unit of Department of Children,

Equality, Disability, Integration and Youth).

Отже, у межах інформаційного напрямку, НПО можуть зібрати соціологічну інформацію про потреби наявних та потенційних клієнтів із залученням інформаційних технологій. Така інформація може використовуватися організаціями як у внутрішніх цілях (підвищення якості надання послуг, отримання даних про потреби та очікування клієнтів), так і в зовнішніх, та бути направленою на покращення життя ЦА.

3.3 Співпраця неприбуткових організацій

Значну роль у наданні послуг вимушено переміщеним особам відіграє співпраця неприбуткових організацій з метою мінімізації, попередження та полегшення СЖО своєї групи клієнтів.

Згідно з результатами проведеного дослідження, взаємодія таких організацій може відбуватися різними способами: через поширення інформації, створення спільних проектів та проведення круглих столів.

Як було вказано в попередніх двох розділах - найдоступнішим та найрозповсюдженішим способом співпраці неприбуткових організацій є поширення інформації. У даному випадку мова може йти, як про “репости” інформації про послуги, що надають інші НДО, так і про створення про них інформаційних матеріалів (статей, постів). Інструментом поширення у такому випадку є Інтернет-ресурси: веб-сайти та сторінки у соціальних мережах.

На етапі збору інформації було виявлено, що з 15 НДО 14 використовують у своїй інформаційній діяльності Facebook, 4 - Telegram, 7 - Instagram, 10 - Twitter, 14 - веб-сторінку. Використання цих платформ надає НДО можливість “пасивно” співпрацювати між собою з метою, з одного боку, збільшення обізнаності осіб з тимчасовим захистом щодо можливостей та послуг, які їм доступні, а з іншого боку, задля сприяння покращенню їхнього становища.

Відтак, за останній рік від початку повномасштабного вторгнення НПО, що

працюють з особами з ТЗ, взаємодіяли таким чином (див рис. 3.1):

1. Ukraine Action Centre поширив інформацію від таких організацій, як Together-Razem Centre (розклад роботи Intreo; курси з працевлаштування), Irish Refugee Council (гаряча лінія), United for Changes (вебінари для осіб з ТЗ).
2. Ukrainian Crisis Centre in Ireland поширив інформацію від Ukrainian Action (опитування серед осіб з ТЗ), Irish Refugee Council (гаряча лінія для “людей, які залишили Україну тікаючи від війни”), Ukrainians in Ireland (робота центру “Palyanytsya”).
3. Tralee International Resource Centre поширив інформацію від Irish Refugee Council (гаряча лінія), Killarney Immigrant Support Centre (інформаційні послуги від Clare City Council), Immigrant Council of Ireland (вебінари).
4. Killarney Immigrant Support Centre поширив інформацію від Irish Red Cross (реєстр вакантного житла для осіб з ТЗ), Together-Razem Centre (інформація про послуги), Irish Refugee Council (гаряча лінія) Tralee International Resource Centre (вебінари з працевлаштування)
5. Immigrant Council of Ireland поширив інформацію від Irish Red Cross (соціальні послуги).
6. Doras поширив інформацію про діяльність роботи Vicar Street Centre (згодом - Rathmines).
7. Ukrainians in Ireland поширив інформацію від Ukraine Action Ireland (психологічні послуги).
8. Together-Razem Centre поширив інформацію від Ukraine Action Ireland (інформаційні послуги), Irish Refugee Council (гаряча лінія).

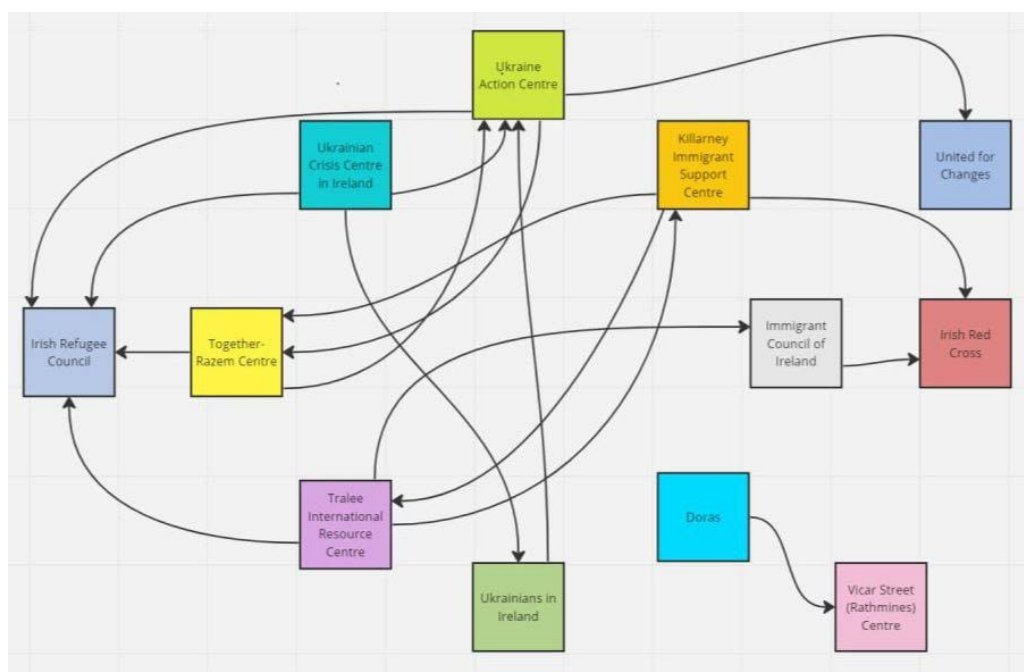

Рис. 3.1 Взаємодія НПО Ірландії, що працюють з особами з ТЗ

Таким чином, взаємодія НДО може будуватися на обміні інформацією про послуги від своїх “колег”. Така співпраця є корисною з кількох перспектив. По-перше, надає особам з Тимчасовим захистом можливість збільшувати свою обізнаність щодо послуг, які їм можуть бути надані до свого статусу. По-друге, існування такої взаємодії створює видимість неформальної мережі організацій, на які потенційні отримувачі послуг можуть розраховувати, а тому працює у якості реклами для менш впізнаваних ініціатив.

Ще один спосіб взаємодії НДО - партнерство. НДО можуть встановлювати партнерства з іншими організаціями, для створення спільних проектів та ініціатив для надання послуг своїм клієнтам.

Наприклад, Rathmines Community Centre (у минулому Vicar Street) є проектом, створеним за взаємодії двох організацій: Ukrainian Action Ireland та Irish Red Cross. Це надало можливість двом організаціям скооперувати зусилля для надання послуг на основі громади для осіб з ТЗ, що проживають у Дубліні. Окрім групових розважальних заходів, Rathmines Community Centre надає речову допомогу клієнтам, проводить безкоштовні юридичні консультації, надає можливість безкоштовного вивчення англійської мови, проводить лекції тощо.

Ще одним прикладом того, як НПО можуть співпрацювати з метою покращення умов осіб з Тимчасовим захистом є взаємодія Doras з такими організаціями, як Irish Refugee Council, Red Cross Ireland, Nasc та Ukrainian Action Centre. Ними було проведено серію лекцій для потенційних хостів, що охоплювало такі теми, як: основна інформація для хостів, стосунки з гостями (особами з ТЗ), доступні сервіси для хостів та осіб з ТЗ, виклики, з якими потенційно можуть зіштовхнутися хости тощо.

Співпраця організацій у вигляді створення спільних проектів має одну значну перевагу - це використання спільних ресурсів та досвіду для досягнення спільної мети. Таким чином, можна побачити як організації з більшим досвідом надання послуг особам у складних життєвих обставинах та ширшим спектром ресурсів можуть створювати ініціативи з меншими організаціями, що працюють на місцевому чи регіональному рівні, для надання послуг відповідно до потреб локальної спільноти.

Останнім видом спільної діяльності неприбуткових організацій, що працюють з особами з Тимчасовим захистом є формальні об'єднання, які вони можуть створювати для адвокації інтересів осіб з ТЗ на міжрегіональному та національному рівнях та покращення послуг, що їм надаються.

Відтак, прикладом такої кооперації організацій є створений Ukraine Civil Society Forum, до якого були залучені низка недержавних організацій, які працюють з різними категоріями осіб у СЖО, у тому числі з біженцями та особами СЖО. Серед проаналізованих у рамках дослідження організацій були: Immigrant Council of Ireland, Irish Red Cross, Nasc, Doras, Together-Razem, Irish Refugee Council, Ukraine Crisis Centre.

Сама ініціатива була короткою, проте вона мала глобальну мету - підтримати уряд у процесі екстреного поселення осіб з Тимчасовим захистом. Ось наприклад, коментар, який надав голова Irish Refugee Council, Нік Хендерсон: *“We are facing an accommodation crisis that will deteriorate further in the weeks and months ahead. There is an urgent need to put in place dedicated leadership and implementation structures to*

develop and implement medium to long term accommodation solutions along with resourcing public offers of support and refugee welfare and integration.”

«Ми зіштовхнулися з кризою розміщення (осіб з ТЗ), яка лише погіршуватиметься наступні тижні та місяці. Існує нагальна потреба запровадити спеціалізовані структури, які б керували та впроваджували б в розробку середньо- та довгострокові рішення щодо розміщення переселенців, а також забезпечували б ресурсами публічні пропозиції з підтримки, допомоги та інтеграції переселенців».

Діяльність ініціативи можна умовно поділити на такі завдання, як: створення платформи для взаємообміну досвідом та інформацією серед НДО; забезпечення громад, НДО та широкої громадськості актуальною інформацією та ресурсами; та відстоювання інтересів громад та осіб з ТЗ перед урядом та державними структурами.

Протягом періоду від початку заснування форуму було проведено 2 прес-релізи 7 квітня та 5 липня, що безпосередньо стосувалися надання соціального житла особам з ТЗ, зі зверненням до уряду Ірландії. Основна мета двох форумів - позитивно вплинути на уряд у прийнятті коротко- та довгострокових рішень щодо розселення осіб з ТЗ. Для досягнення цієї мети форумом було представлено програмний документ з основними рекомендаціями та порадами щодо імплементації цих рішень.

Таким чином, на прикладі Ukraine Civil Society Forum можна прослідкувати, як неприбуткові організації співпрацюють задля внесення позитивних змін щодо практики надання соціальних послуг особам з Тимчасовим захистом державою.

ВИСНОВКИ

Діяльність неприбуткових організацій, що працюють з особами з ТЗ, може фокусуватися на безпосередньому наданні послуг своїм клієнтам. Відтак, НПО можуть надавати інформаційні, психологічні, правові, освітні та матеріальні послуги відповідно до потреб клієнтів та власних ресурсів. Така робота виконується у межах ресурсного підходу, мета якого у даному випадку - сприяння відновленню індивідом втрачених ним внаслідок війни ресурсів.

Неприбуткові організації у своїй роботі з особами з ТЗ можуть проводити

опитування: внутрішні та зовнішні. Внутрішні опитування спрямовані на те, аби дізнатися очікування клієнта від роботи організації та використовуються у якості зворотного зв'язку. Зовнішні опитування є більш репрезентативними, мають на меті дослідити більш глибокі питання, пов'язані з потребами та проблемами клієнтів. Такі опитування можуть бути поширені з іншими НПО чи державними установами у рамках мінімізації, попередження та подолання СЖО клієнтів.

Одним із способів співпраці неприбуткових організацій є взаємодія у соціальних мережах. Вона може відбуватися на різних платформах та мати вигляд як репостів, так і повноцінних повідомлень. Існування такої співпраці створює видимість неформальної мережі організацій, на які потенційні отримувачі послуг можуть розраховувати, а тому працює у якості реклами для менш впізнаваних ініціатив.

НПО можуть формально співпрацювати між собою, для створення спільних проектів з метою надання послуг своїм клієнтам. Така має одну значну перевагу - це обмін ресурсами, досвідом та інформацією. Таким чином, організації з більшим досвідом роботи з обраною групою клієнтів мають можливість надавати послуги особам з ТЗ на місцевому рівні спираюсь на ресурси та інформацію про потреби клієнтів від локальних організацій.

НПО можуть створювати формальні об'єднання задля захисту прав осіб з ТЗ на міжрегіональному та національному рівнях, представляючи їхні інтереси перед урядом та державними установами. Таким чином, неприбуткові організації співпрацюють задля внесення позитивних змін щодо практики надання соціальних послуг особам з Тимчасовим захистом державою.

Список використаної літератури

1. Bülent Aras & Yasin Duman (2019) I /NGOs' Assistance to Syrian Refugees in Turkey: Opportunities and Challenges. *Journal of Balkan and Near Eastern Studies*. Vol.21 Issue 4. P. 478-491.
2. Department of Justice (2023) Minister for Justice announces extension of the Temporary Protection permissions granted to persons fleeing the war in Ukraine
3. De Jong S., Atac I. (2017) Demand and deliver Refugee support in Austria. *Social Inclusion*. Volume 5, Issue 3. P. 28-37.
4. Grinberg L., Grinberg R. (1996) *Migracion y exilio. Estudio psicoanalitico*. Madrid: Editorial Biblioteca Nueva.
5. Jungin Kim (2010) A Study of the Roles of NGOs for North Korean Refugees' Human Rights. *Journal of Immigrant & Refugee Studies*. Vol. 8, Issue 1.P. 76-90.
6. O'Connell J. (2022) Ireland`s childcare cost crisis: “My friends in Finland pay 150 Euros per month for creche. My husband and I pay 1100 Euros”. *The Irish Times*.
7. O'Halloran B. (2023) Hotels may end refugee contracts with State ahead of tourist season. *The Irish Times*.
8. Özge Zihnioğlu (2022) From social capital to social cohesion: Syrian refugees in Turkey and the role of NGOs as intermediaries. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. Volume 48. Issue 11. P. 2455-2472.
9. Баб'як В. (2014). Коротка характеристика житла для мігрантів і рекомендації щодо його проектування. Львів: Вісник Національного Університету “Львівська політехніка”. Архітектура С. 1-10.
10. Баб'як В. (2015) Інтеграція мігранта у суспільство через спеціально розроблені типи житла. Вісник Національного Університету “Львівська Політехніка”. Архітектура. Випуск 816, С.57 - 62.

- 11.Блинова О.Є., (2010) Психологічні чинники стресу акультурації мігрантів. Наука і освіта: Науково-практичний журнал Південного наукового Центру НАПН України №3. С. 12-16.
- 12.Блинова О.Є., (2016) Соціально-психологічна адаптація вимушених мігрантів: підходи і проблеми вивчення проблеми вивчення феномена акультурації. Херсон: Науковий Вісник Херсонського Державного Університету. Випуск: 3. С. 111-117
- 13.Володько В., Ровенчак О. (2008) Моделі соціокультурної адаптації іммігрантів. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. Львів: ЛНУ ім. І. Франка. Вип. 2, С. 182-211.
- 14.Головко Л.В., Кролик-Бойко Л.Є (2022) Українські біженці в Італії: Діяльність та допомога Карітасу і асоціації “Mist-II Ponte”. Демографія та соціальна економіка. Випуск: 4. С. 70-89.
- 15.Григоренко І.О., Савельєва Н.М. (2017) Соціально-педагогічна робота з внутрішньо переміщеними особами в сучасних умовах. Полтава: ПНТУ.
- 16.Грудій М. А., Мельник Л.А., Остапчук Г.В., Пилипас Ю.В, Семенко І.М., (2015) Психосоціальна допомога вимушено переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України. Київ: Калита.
- 17.Гусак Н. Є., Семигіна Т. В., Трухан С. О., (2014) Стратегії і виклики соціальної роботи із внутрішньо переміщеними особами. Вісник НТУУ “КПІ” Політологія. Соціологія. Право. № 2 (22). – С. 161–167.
18. Данко Д. В., Повідайчик О. С. (2014) Медико-соціальна робота з різними категоріями клієнтів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. № 33 С. 51-54
- 19.Денисенко Д.С., Філіпович В.М. (2022) Соціально-психологічні особливості адаптації внутрішньо переміщених осіб. The 9th International scientific and practical conference “Modern research in world science” Львів: Scientific Publishing Center “Sci-conf.com.ua”

20. Дергач М. А. (2018) Соціально-психологічні особливості людей похилого віку. Концептуальні засади розвитку освіти дорослих: світовий досвід, українські реалії та перспективи. Київ: Знання України. С. 449-454.
21. Дутчак О. (2023) У єдності сила: вимушене самотнє материнство та мережі доглядової підтримки українських біженок. Спільне: журнал соціальної критики.
22. Зейтуллаєва Е. (2018) Гендерний вимір політики адаптації внутрішньо переміщених осіб. Актуальні проблеми державного управління. № 2 (74). С. 131–137.
23. Іванова О., Лебідь М., (2021) Доступне інформування про соціальні, реабілітаційні та адміністративні послуги. Київ.
24. Кобзін Д., Левкіна Г., Луньова О., Черноусов А., Щербань С., (2020) Методичний посібник з оцінювання потреб ВПО у громадах. Харківський інститут соціальних досліджень. Харків.
25. Козубовська І.В., Смук О.Т. (2014) Патронаж як важлива складова професійної діяльності соціального працівника. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. №34 С. 93-95
26. Коротюк З. М., Демидась С. Р., (2018) Методичні рекомендації щодо організації та надання психологічної допомоги дітям та сім'ям вимушених переселенців. Тернопільський обласний комунальний інститут післядипломної педагогічної освіти: Тернопіль.
27. Клименко Н.Г (2017) Недержавні інституції: їх види та класифікація. Інвестиції: практика та досвід. Випуск: 11. С. 103-108.
28. Коленіченко І. В, (2010) Особливості адаптації людей похилого віку до умов нового соціального середовища . Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ.
29. Корсунська В.В. (2022) Адаптація до нових умов життя. Ольвійський форум – 2022 : стратегії країн Причорноморського регіону в

- геополітичному просторі : XVI Міжнар. наук. конф. 24 червня 2022 р., м. Миколаїв : програма та тези : I Всеукр. наук.-практ. конф. 24 червня 2022 р., «Тенденції розвитку сімейної психології в умовах війни та невизначеності: виклики, рішення, перспективи» Миколаїв: Чорноморський національний університет імені Петра Могили.
30. Москаленко В. (2003) Сутність соціального захисту та його місце в політиці соціальної держави. Наукові записки НаУКМА. Політичні науки. Т. 21. - С. 41-44.
 31. Найда Ю.М., Ткаченко Л.М., Даниленко Л.І. (Ред). (2014) Стандарти громадсько-активної школи: соціальна інклюзія: навчально-методичний посібник. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди»
 32. Наливайко О.О., Нуралієва Л.М., Сиволоцька Л.М. (2021) Занурення у іншомовне середовище як ефективний засіб розвитку комунікативної компетенції у процесі вивчення іноземних мов. Харків: Наукові записки кафедри педагогіки. Випуск 49, С. 42-51
 33. Пащенко Ю., Путінцев А (2018). Адаптація внутрішньо переміщених осіб в регіонах України : сутність, поняття, підходи. Економіка. Фінанси. Менеджмент: Актуальні питання науки і практики. Випуск: 9. С. 110–121.
 34. Погуляйло Т.О., (2021) Ресурсний підхід у дослідженні адаптації внутрішньо переселених осіб у приймаючих громадах України. Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право. Випуск 1 (49), С. 44-50.
 35. Романовська Д.Д., Ілащук О.В. (2014) Профілактика посттравматичних стресових розладів: психологічні аспекти. Чернівці: Технодрук.
 36. Семигіна Т. (2016) Он-лайн технології у практичній соціальній роботі Десята міжнародна науково- практична конференція. Вінниця.
 37. Трубавіна І. (2022) Спектр проблем біженців в Україні в війні 2022 року: акценти і спостереження. Збірник тез конференції „Воєнні конфлікти та техногенні катастрофи: історичні та

психологічні наслідки“. Тернопіль: Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя.

38. Форманюк В.В. (2013) Правова природа категорій: соціальний захист, соціальна підтримка, соціальна допомога. Правове життя сучасної України : матеріали Міжнар. наук. конф. проф.-викл. та аспірант. складу. Одеса : Фенікс.
39. Черкащина Т.О (2010) Недержавні громадські організації як суб'єкт надання соціальної допомоги населенню. Вісник НТУУ “КПІ”. Політологія. Соціологія. Право: збірник наукових праць. Випуск: 2. С. 89-94.
40. Юрків Я.І., Луканов Д.В. (2021) Труднощі соціально-педагогічної адаптації вразливих верств внутрішньо переміщених осіб до нових умов життя. Науковий вісник Ужгородського Університету. Серія: педагогіка та соціальна робота” Випуск 1(48), С. 469-471.

ДОДАТОК А.

Форма для проведення якісного контент-аналізу**Блок №1. Загальна інформація.**

Назва організації:

Локація:

Кількість працівників:

Послуги надаються на: міжнародному/національному/локальному рівні:

Джерела поширення інформації про послуги:

Мова поширення інформації: українська/російська/англійська

Організації, з якими співпрацює:

Блок №2. Послуги, що надаються організацією.

(Умови заповнення - розгорнута відповідь)

Напрямки, у яких працює організація.

1. Соціальний напрям:

- надання послуг з консультування;
- допомога в отриманні соціального забезпечення;
- профілактика бездомності;
- взаємодія з іншими державними установами для допомоги вимушено переміщеним особам;
- інше (вказати).

2. Соціально-інформаційний напрям:

- поширення інформації;
- надання інформаційних послуг;
- збір інформації про потреби на проблеми осіб з ТЗ;
- інше (вказати).

3. Соціально-психологічний напрям.

- надання послуг психологічного консультування;
- проведення психологічних тренінгів;
- надання терапевтичних послуг;
- психологічна корекція та сприяння соціальній адаптації;
- інше (вказати).

4. Соціально-педагогічний напрям:

- соціально-педагогічна робота з дітьми і підлітками;
- спеціалізована (корекційна) соціально-педагогічна допомога дітям підліткам, що потребують її;
- сприяння отриманню освіти дітьми;
- профорієнтаційна робота з підлітками та молоддю;
- інше (вказати).

5. Соціально-правовий напрям:

- захист прав внутрішніх мігрантів;
- надання мігрантам інформації про їхні права й обов'язки;
- соціально-правове консультування.
- інше (вказати).

6. Медико-соціальний напрям:

- медико-соціальне консультування;
- соціально-психіатрична діагностика і допомога;
- допомога у придбанні ліків та інших медичних засобів;
- направлення у спеціалізовані медичні установи;
- інше (вказати).

7. Фінансовий напрям:

- надання фінансової допомоги на індивідуальній основі.
- інше (вказати).

8. Соціально-економічний напрям та соціально-трудоий напрями:

- допомога в отриманні роботи;
- консультування з питань праці, зайнятості і профорієнтації;
- сприяння в професійній підготовці і перепідготовці;
- інше (вказати).

9. Матеріальний напрям.

- речова допомога;
- продуктова допомога;
- натуральна допомога.
- інше (вказати).